

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 331/08-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. októbra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť P. L. a M. L., obaja bytom K., zastúpených advokátkou JUDr. S. K., L., ktorou namietali porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 201/2004, a takto

rozhodol:

Sťažnosť P. L. a M. L. **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. mája 2008 doručená sťažnosť P. L. (ďalej len „sťažovateľ“) a M. L. (ďalej len „sťažovateľka“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom

Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 201/2004.

2. Sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 201/2004 v právnej veci vyslovenia neplatnosti právneho úkonu (relatívne neplatného), t. j. vyslovenia neplatnosti notárskej zápisnice č. N 449/2002 Nz 449/2002 z 30. septembra 2002 v celom rozsahu, bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Uviedli, že ich návrh v tomto konaní pred všeobecným súdom z 30. mája 2004 je preukázateľne dôvodný, pretože exekučný titul pre exekúciu vedenú pod sp. zn. EX 1418/04, t. j. notárska zápisnica N 449/2002 Nz 449/2002, ktorú vydala notárka JUDr. M. D. 30. septembra 2002, je právne nepostačujúca, a preto aj nevykonateľná. Dôvody tohto právneho názoru sú podrobne rozpísané v žalobnom návrhu, ktorý je súčasne doložený relevantnými dokladmi. Z listu č. Spr 245/05 z 23. februára 2005, ktorý podpísal predseda okresného súdu je zrejmé, že konajúci sudca 9. septembra 2004 predložil predmetný spis predsedovi okresného súdu, pretože sa cíti vo veci zaujatý, keďže označená odporkyňa v 1. rade bola jeho bývalou kolegyňou. Spis bol následne predložený Krajskému súdu v Košiciach na rozhodnutie, ktorí sudcovia sú z rozhodovania vylúčení a ktorí nie. Nakoniec bola vec predložená Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, ktorý vec vrátil 26. novembra 2004 ako predčasne predloženú Krajskému súdu v Košiciach, ktorého senát uznesením z 8. decembra 2004 vrátil vec konajúcemu prvostupňovému súdu. Následne zdĺhavým doručovaním označeného uznesenia bola vec pridelená 27. januára 2005 do senátu 11 C. Predseda súdu v označenom liste tiež uviedol, že 31. januára 2005 bol spis predložený vyššej súdnej úradníčke a tajomníkovi senátu na vykonanie prvotných úkonov, vyhotovenia uznesenia o oslobodení od platenia súdneho poplatku. Sudca konajúceho súdu nariadil prvé pojednávanie na 28. jún 2005 o 13.00 h, na ktoré sa odporcovia v 1., 2. a 3. rade a ich právni zástupcovia nedostavili a bez ospravedlnenia boli odporcovia v 2. a 3. rade. Následne sudca odročil pojednávanie na 12. september 2005 o 14.00 h, ktoré bolo aj vykonané, a termín ďalšieho pojednávania vo veci stanovil na 31. október 2005, ktoré bolo vykonané, ale pojednávanie stanovené na 5. december 2005 sa listom súdu z 21. novembra 2005 odročilo na neurčito z dôvodu neprítomnosti konajúceho sudcu. Listom zo 14. februára 2006 stanovil sudca pojednávanie vo veci na 14. február 2006

o 13.15 h, ktoré bolo vykonané, pričom následne sa stanovil ďalší termín pojednávania na 17. marec 2006, ktoré však bolo preložené na 4. apríl 2006 o 13.00 h. z dôvodu odôvodnenej požiadavky právnej zástupkyne navrhovateľov. Až na pojednávanie 4. apríla 2006 sa dostavila odporkyňa v 1. rade a následne bola vo veci vypočutá. Do 29. júna 2007 okresný súd vo veci nekonal, pretože sa zabezpečovalo vyjadrenie Notárskej komory Slovenskej republiky k predmetnej notárskej zápisnici a tiež k jej doložke v zmysle návrhu uvedeného na pojednávaní zo 4. apríla 2006. Ide o dlhšie obdobie, v ktorom súd nepresnými požiadavkami kontaktoval Notársku komoru Slovenskej republiky, a zo spisu je zrejmé, že až sťažnosť navrhovateľov v 1. a 2. rade (sťažovateľov) z 28. marca 2007 týkajúca sa sporu, bola Notárskou komorou Slovenskej republiky vyhodnotená ako opodstatnená. Pojednávanie stanovené na 29. jún 2007 okresný súd odročil listom zo 6. júna 2007 na 24. august 2007, ktoré bolo vykonané už s novo určenou sudkyňou toho istého súdu a následne bolo odročené na 12. október 2007 o 13.00 h, kde právna zástupkyňa žalovaných v 1., 2. a 3. rade navrhla okresnému súdu vykonať dôkazy, ktoré podľa názoru žalobcov nesúviseli s predmetom sporu. Okresný súd však návrh na dokazovanie prijal a dôkazy vykonal. Listom z 2. apríla 2008 súd nariadil pojednávanie na 6. máj 2008 o 10.30 h, na ktoré sa dostavila len právna zástupkyňa odporcov v 1., 2. a 3. rade a priamo na pojednávaní predložila písomné stanovisko, ku ktorému si strana žalobcov vyžiadala termín na jeho preskúmanie a následné vyjadrenie.

3. Sťažovatelia tvrdia, že v označenom konaní sa preukázateľným navrhovaním a následným vykonávaním nedôvodných a s vecou nesúvisiacich dôkazov zo strany okresného súdu na návrh výlučne žalovaných v 1., 2. a 3. rade a celkovým postupom okresného súdu počas štyroch rokov od začiatku konania porušuje ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 ústavy) a tiež sa porušuje ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru), čo má za následok ich právnu neistotu (II. ÚS 61/98) a ich pochybnosti v spravodlivé súdne rozhodnutie v danej veci. Ďalej uviedli, že označený zmätočný právny titul - t. j. notárska zápisnica a jej doložka, ktorá je predmetom tohto konania, spôsobili, že je vedené proti sťažovateľom exekučné konanie u súdneho exekútora JUDr. P. M. pod č. EX 1418/04 (29 Er 824/2004), kde okresný súd povolil svojím uznesením sp. zn. 29 Er 824/04 zo 17. mája 2006 odklad exekúcie do právoplatného skončenia veci vedenej pod sp. zn. 17 C 201/2004. Aj napriek

tejto skutočnosti platiteľ mzdy u sťažovateľky i naďalej vykonáva zrážky z jej mzdy a drží ich v depozite do oznámenia zrušenia odkladu exekúcie. Takáto situácia je traumatizujúca a finančne veľmi zložitá pre sťažovateľov, pretože sťažovateľ je zdravotne ťažko postihnutý, od 20. januára 2004 bol PNS a následne bol uznaný za invalidného občana, pričom jeho zdravotný stav si vyžaduje priame mesačné výdavky na nevyhnutne potrebné lieky a lekárske vyšetrenia v celkovej sume približne 1 500 Sk. Povinnosťou súdu v občianskom súdnom konaní je poskytnúť jeho účastníkom súdnu ochranu v rozsahu a za podmienok ustanovených v zákone, spôsobom rešpektujúcim ich základné procesné práva zakotvené v čl. 46 až 48 ústavy. V uvedených ustanoveniach sú garantované základné procesné práva účastníka občianskeho súdneho konania zahrňujúce aj právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Ustanovenie § 101 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) ukladá účastníkom procesnú povinnosť prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania poskytnutím potrebnej súčinnosti. V opísanom konkrétnom prípade je zrejmé, že práve zo strany žalovaných v 1., 2. a 3. rade je toto zákonné ustanovenie v priebehu štyroch rokov nerešpektované a okresný súd vo vzťahu k takejto nečinnosti nekoná. Súd sa v tomto konkrétnom prípade dopúšťa porušenia § 100 ods. 1 prvej vety OSP, ktoré mu ukladá povinnosť postupovať len čo sa konanie začalo i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosťou súdu vyplývajúcou zo základného práva účastníkov súdneho konania na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietáhov v kontexte medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky je garantovať právo na prejednanie veci v primeranej lehote vyplývajúcej z čl. 6 ods. 1 dohovoru a tiež je povinnosťou súdu zabezpečiť odstránenie stavu právnej neistoty osoby domáhajúcej sa súdneho rozhodnutia v primeranej lehote (napr. III. ÚS 111/04, III. ÚS 11/05, III. US 81/05). Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota neodstráni. K vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza až právoplatným súdnym rozhodnutím v označenej právnej veci. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby súd vykonal vo veci rôzne úkony, prípadne aby vec len prerokoval (napr. I. ÚS 10/98, III. ÚS 29/03). Sťažovatelia zároveň uplatnili a odôvodnili svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk.

4. V petite svojej sťažnosti sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd vydal vo veci v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy rozhodnutie, ktorým vyhovie v celom rozsahu podanej sťažnosti a vysloví, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 201/2004 bolo porušené základné ústavné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež bolo porušené ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň žiadali, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 17 C 201/2004 konať bez zbytočných prietahov a priznal im finančné zadostučinenie v celkovej sume 100 000 Sk a trovy konania a právneho zastúpenia.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii ústavného súdu, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)

každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 50 ods. 1 v spojení s § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť musí obsahovať aj navrhované dôkazy.

7. Ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľov na neverejnom zasadnutí senátu a zistil, že sú tu dôvody, ktoré bránia jej prijatiu na ďalšie konanie.

8. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti namietajúcej porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote ústavný súd skúma, či sťažovateľ využil v súlade s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde všetky právne prostriedky na ochranu týchto práv.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia podali návrh na určenie neplatnosti právneho úkonu pred všeobecným súdom 30. mája 2004 (doručený okresnému súdu 1. júna 2004). Ku dňu podania sťažnosti o návrhu nebolo rozhodnuté. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v zmysle ktorej skúma, či boli využité právne prostriedky, ktoré sťažovateľom na ochranu týchto práv do 1. apríla 2005 poskytoval zákon č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 80/1992 Zb.“) v ustanoveniach § 17 ods. 1, § 20 až § 23, alebo právne prostriedky, ktoré na ochranu týchto práv od 1. apríla 2005 poskytuje

zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z. z.“) v ustanoveniach § 62 až § 68 (napr. IV. ÚS 306/04, III. ÚS 78/05). Sťažnosť účastníka konania pred všeobecným súdom sa podľa uvedených ustanovení môže týkať aj priesťahov v konaní (podľa zákona č. 80/1992 Zb.), resp. porušovania práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov (podľa zákona č. 757/2004 Z. z.).

9. Z obsahu sťažnosti nevyplýva, že by sťažovatelia pred podaním sťažnosti ústavnému súdu postupovali vo vzťahu ku konajúcemu súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17C 201/04 tak, ako im to umožňovali tieto zákonné ustanovenia. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že predseda konajúceho súdu mal v istom čase vedomosť o priebehu tohto konania, pričom sťažovateľov informoval listom sp. zn. Spr 245/05 z 23. februára 2005 o postupe po vyslovení zaujatosti sudcom, ktorému bola vec pridelená, až po vykonanie prvých procesných úkonov vyššou súdnou úradníčkou a tajomníkom senátu. Z obsahu sťažnosti nevyplýva, že by po tomto dátume (po 23. februári 2005) sťažovatelia ako navrhovatelia využili právny prostriedok na ochranu svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov (v primeranej lehote), a to sťažnosť adresovanú predsedovi súdu. Z obsahu sťažnosti naopak vyplýva, že sťažovatelia vidia priesťahy v konaní v tom, že *„doba konania bola ovplyvnená jednak obštrukciami zo strany žalovaných v 1., 2. a 3. rade a to hlavne navrhovaním nedôvodných dôkazov, čo súd bez akýchkoľvek pripomienok akceptoval“*. Obštrukcie v podaní žalovaných vidia sťažovatelia v tom, že títo sa nedostavovali na pojednávania (prvé pojednávanie vo veci bolo nariadené na 28. jún 2005), resp. navrhovali dôkazy, ktoré podľa sťažovateľov nesúvisia s vecou (návrh na vykonanie dôkazov prednesený právnu zástupkyňou žalovaných na pojednávaní 12. októbra 2007).

10. Sťažovatelia teda vidia zbytočné priesťahy v konaní predovšetkým v období, keď konajúci súd opakovane určoval termíny pojednávania, následne pojednávania odročoval a vykonával dokazovanie za účelom zistenia skutkového stavu. Ak sa sťažovatelia domnievali, že v tomto období (od 28. júna 2005 do podania sťažnosti) boli porušované ich práva, mohli (a mali) ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu využiť iný právny prostriedok ochrany ich práv, a to sťažnosť predsedovi súdu. Túto totiž podľa opakovane vyslovovaného právneho názoru ústavného súdu možno považovať za účinný prostriedok ochrany tých práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so

základným právom na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. II. ÚS 93/04). Účelom tejto sťažnosti je totiž okrem iného aj odstránenie zistených nedostatkov (v prípade ak boli zistené), pričom predseda okresného súdu má zákonnú možnosť prijať a zabezpečiť vykonanie adekvátnych opatrení na ich odstránenie.

11. Nevyčerpanie tejto zákonnej možnosti sťažovateľmi v rozhodnom období, ktoré podľa vlastných tvrdení v sťažnosti považovali za zbytočné prietahy v konaní, má za následok jej odmietnutie pre neprípustnosť. Odmietnutie tejto sťažnosti neznamená, že ústavný súd sa už v budúcnosti nebude môcť zaoberať prípadným porušením základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v prebiehajúcom konaní, avšak iba za predpokladu splnenia všetkých zákonných predpokladov a náležitostí návrhu na začatie konania pred ústavným súdom vrátane preukázania, že sťažovatelia využili iné právne prostriedky na ochranu ich práv.

12. Keďže sťažnosť bola odmietnutá pre neprípustnosť, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľov uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. októbra 2008